

Történelem

Munkafüzet

6.

Engedélyszám: TKV/22–9/2017. (2017. 03. 01.–2017. 08. 31.)

A kiadvány megfelel az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. melléklet Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára 2.2.04 előírásainak.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők: ÖTVÖS LAJOS, ZARUBAY ATTILA

Tananyagfejlesztő: NAGY LAJOS, SÓLYOM MÁRK, TARNÓCZAI GÉZA

Vezetőszerkesztő: DR. BARANYAI KATALIN

Alkotószerkesztő: BARTOS KÁROLY, MÉHES EDIT

Tudományos szakmai lektor: PELYACH ISTVÁN

Pedagógiai lektor: KATONA ANDRÁS

Fedélterv: SLEZÁK ILONA

Látvány- és tipográfiai terv: KERESZTI CSILLA, SUSÁN PÁL

Illusztráció: BARTOS KÁROLY

Térképek: © Stiefel, CSOMÓS ZOLTÁN, ZSOLDI KATALIN

Fotók: ©123RF, © Cultiris Kulturális Képzőművészet, Wikipedia

A tankönyv szerkesztői ezúton is köszönetet mondanak mindazoknak a tudós és tanár szerzőknek, akik az elmúlt évtizedek során olyan módszertani kultúrát teremtettek, amely a kísérleti tankönyvek készítőinek is ösztönzést és példát adott.

Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják.

© Eszterházy Károly Egyetem (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet), 2016

ISBN 978-963-436-032-2

Eszterházy Károly Egyetem • 3300 Eger, Eszterházy tér 1.

Telefon: +36 1 235 7200 • Fax: +36 1 460 1822 • Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

A kiadásért felel: dr. Liptai Károly rektor • Raktári szám: FI-504010602/1

Műszakiiroda-vezető: Horváth Zoltán Ákos • Műszaki szerkesztő: Vámos Norbert, Marcsek Ildikó

Grafikai szerkesztő: Vámos Norbert, Slezák Ilona • Nyomdai előkészítés: Susán Pál, Vidosza László

Terjedelem: 16,48 (A/5) ív, tömeg: 360 gramm

Korrektor: Varga Julianna

1. kiadás, 2017

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, „A Nemzeti Alaptantervhez illeszkedő tankönyv, taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése” című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Nyomtatta és kötötte:

Felelős vezető:

A nyomdai megrendelés törzsszáma:

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Kedves Hatodikos!

Ne gondold, hogy a történelem tanulása fárasztó és unalmas lesz számodra! Ha szeretsz játszani, akkor szeretni fogod ezt a munkafüzetet is, hiszen nagyon sok érdekes feladattal fogsz majd találkozni ezeken a lapokon. Ellenőrizheted velük tudásodat és még egyszer átismételheted általuk az órán tanultakat. Javasoljuk, hogy először mindig önállóan próbáld megoldani a példákat, és csak akkor fordulj a tankönyvhöz segítségül, ha egyáltalán nem boldogulsz a feladatokkal. Akkor tökéletes a tudásod, ha magadtól képes vagy a feladatok megoldására.

A feladatok segítségével kereshetsz kakukktojást, fejthetsz keresztrejtvényt, betűrejtvényt, titkos üzenetek és hiányos szövegek tartalmát teheted olvashatóvá. Összekevert betűk között kell majd értelmes szavakat és neveket keresned, igaz-hamis állításokat kell megvizsgálnod, egymáshoz illő szavakat, kifejezéseket kell összekötnöd. Ha szeretsz színezni, rajzolni, erre is ad lehetőséget a munkafüzet.

A történelem tanulásához az is hozzátartozik, hogy például a természetismeret- vagy a matematikaórák keretein belül elsajátított ismereteket is felhasználj. Fontos, hogy ismerd a térképet, és jól eligazodj rajta. A munkafüzetben nagyon sok üres térképet találsz majd. Ezeken kell történelmi események, csaták helyszíneit megkeresned, vagy egyes területeket kiszínezned. Ha nem boldogulsz önállóan a feladatokkal, ne feledd, hogy segít a történelmi atlaszod! Fogsz találkozni számológép példákkal is a munkafüzetben. Ki kell számolnod, hány év telt el két történelmi esemény között, gyakorolhatod az időszalag használatát is.

Biztosan szereted használni az internetet, és szereted látogatni a közösségi oldalakat is. A munkafüzetben összeállítottuk néhány történelmi személyiség adatlapját, ezek alapján kell kitalálnod, hogy kikről van szó.

A feladatok többsége a leckék főszövege alapján megoldható, de vannak olyan feladatok, amelyekhez el kell olvasnod a kiegészítő részeket is. Ne felejtse el, tanulni mindig azt jelenti, hogy gondolkodnod is kell! Ha mégsem sikerül egy-egy feladat megoldása, akkor se csüggedj, olvasd el még egyszer alaposan a tankönyvet!

Jó tanulást és jó jegyeket kívánnak

a munkafüzeted alkotói

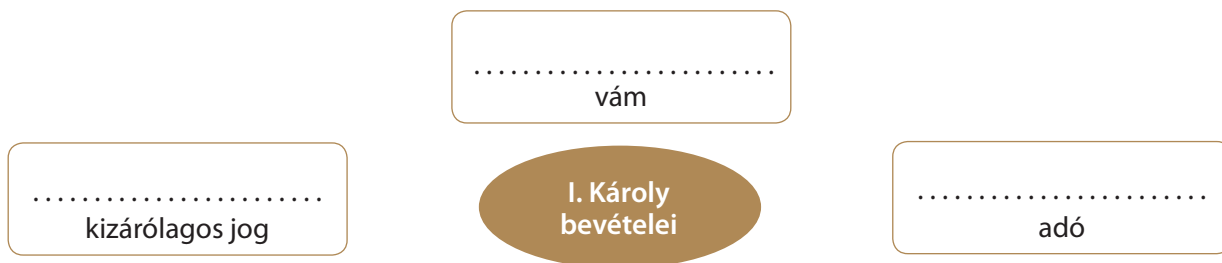

1. A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején

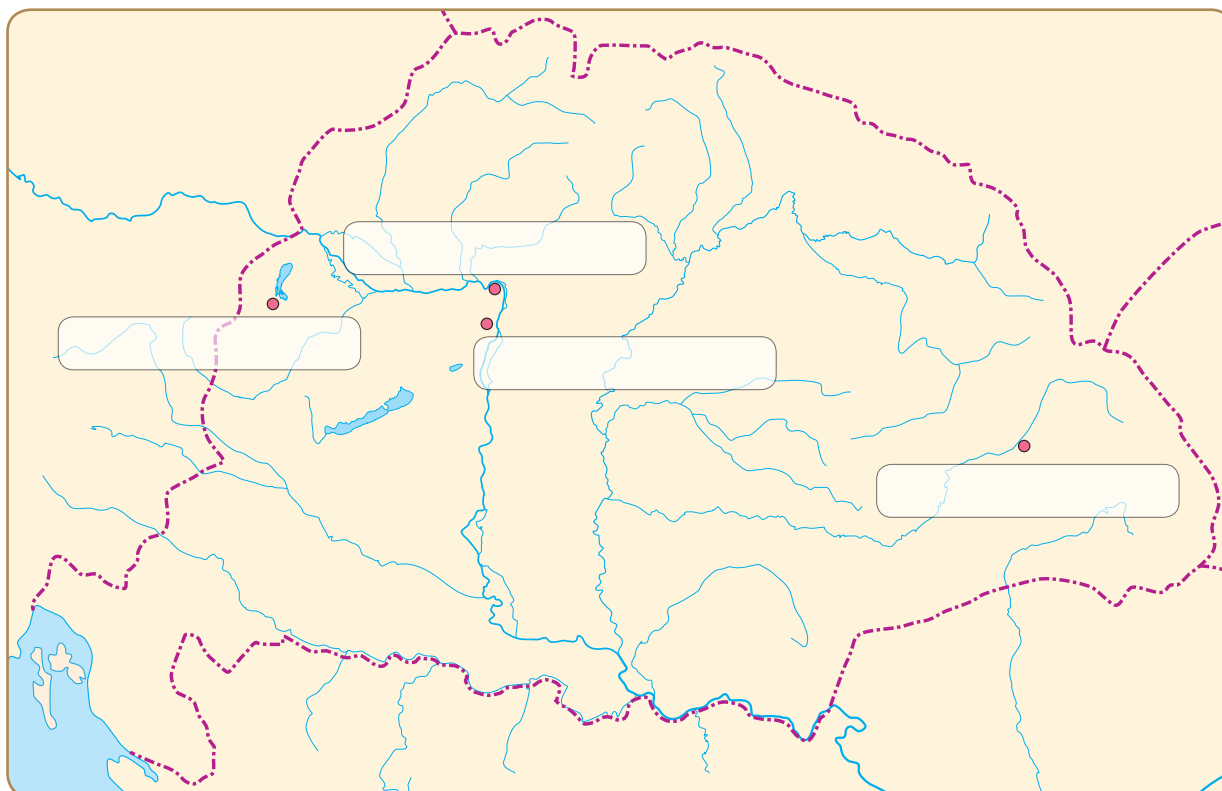
1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi történelmi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

- ☐ A visegrádi királytalálkozó
- ☐ Hárman szállnak harcba a magyar trónért
- ☐ I. Károly törvényes magyar uralkodó lesz
- ☐ I. Károly halála
- ☐ A rozgonyi csata
- ☐ III. András halála

2. Honnan voltak bevételei I. Károly királynak? Egészítsd ki az ábrát!

3. Írd be Visegrád nevét a megfelelő helyre!

4. Írj rövid beszámolót a visegrádi királytalálkozóról!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Melyik a kakukktojás? Tegyel X-et a megfelelő helyre, és indokold a válaszodat!

- a) ☐ aranybányák bevétele ☐ harmincad ☐ pénzverés joga ☐ tized
Miért?
- b) ☐ Körmöcbánya ☐ Rozgony ☐ Besztercebánya ☐ Selmecebánya
Miért?
- c) ☐ kiskirályok ☐ muhi csata ☐ Csák Máté ☐ rozgonyi csata
Miért?

6. Összekevertük a betűket! Állítsd őket helyes sorrendbe, hogy értelmes szavakat kapj!

K Á C S Á T É M:

C H Z Á I L F E C I N Á:

S G R Á D I V E:

K R M C Ö Ö N Y A B Á:

7. Kösd össze a tulajdonneveket a hozzájuk kapcsolódó fogalmakkal!

Csák Máté	árumegállító jog
Selmecbánya	kiskirály
Visegrád	királytalálkozó
Zách Felicián	bányaváros
Bécs	merénylő

8. Milyen neveket, fogalmakat írnak körül a mondatok? Írd a megfejtést a pontozott vonalra!

- a) I. Károly által veretett, jó minőségű, firenzei minta alapján készült fizetőeszköz.

.....

- b) A bányák használata után Károly királynak fizetett pénzösszeg.

.....

- c) Az I. Károly által bevezetett vám neve.

.....

- d) A jobbágyság első, királynak fizetett állami adója.

.....

- e) A király kizárólagos, fizetőeszközökhöz köthető joga.

.....

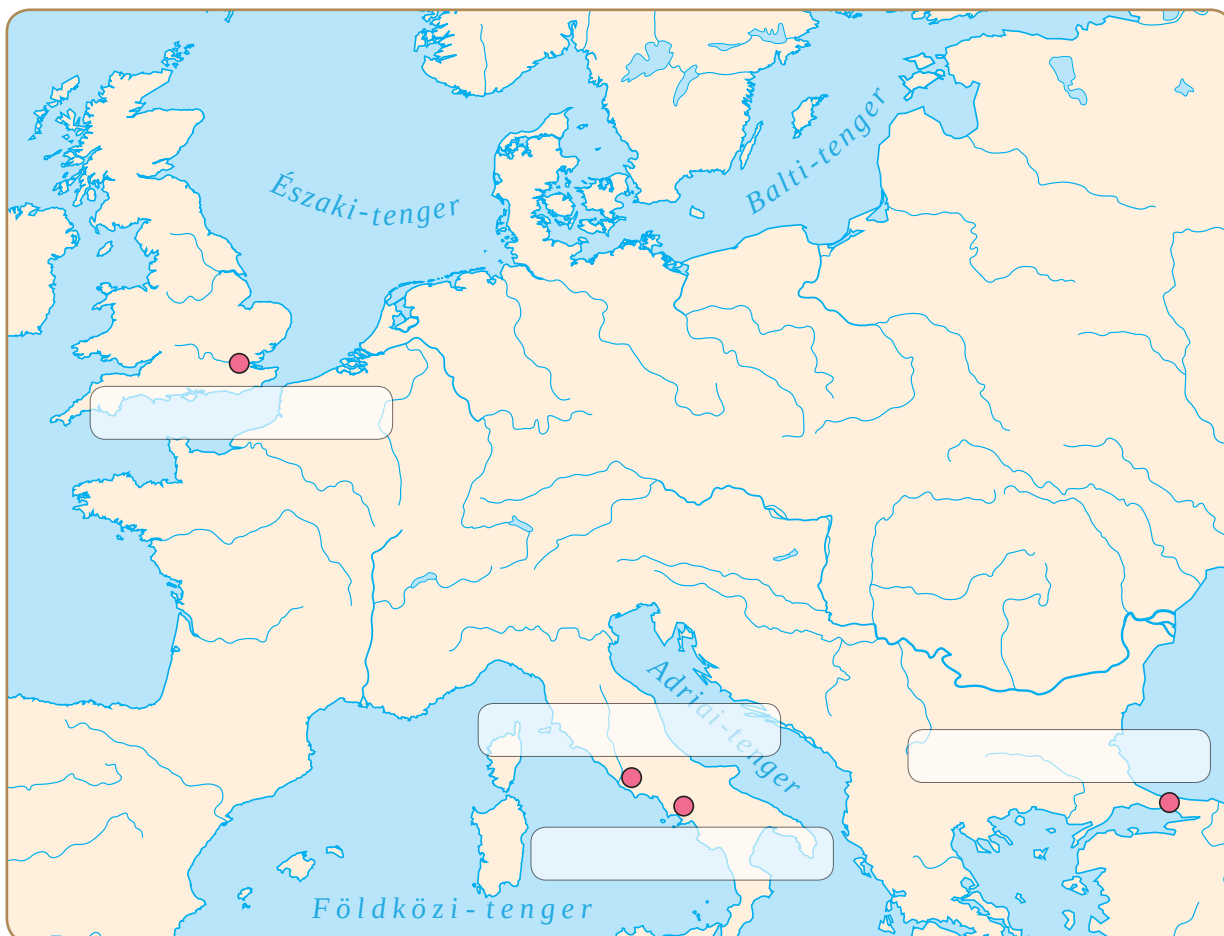
- f) Ezen a helyen köt szövetséget egymással a lengyel, a cseh és a magyar király.

.....

2. Nagy Lajos, a lovagkirály

1. Írd be Nápoly nevét a megfelelő helyre!

2. Kapcsold a személyekhez a megfelelő mondatokat!

Johanna királynő

András herceg

Kálti Márk

Nagy Lajos

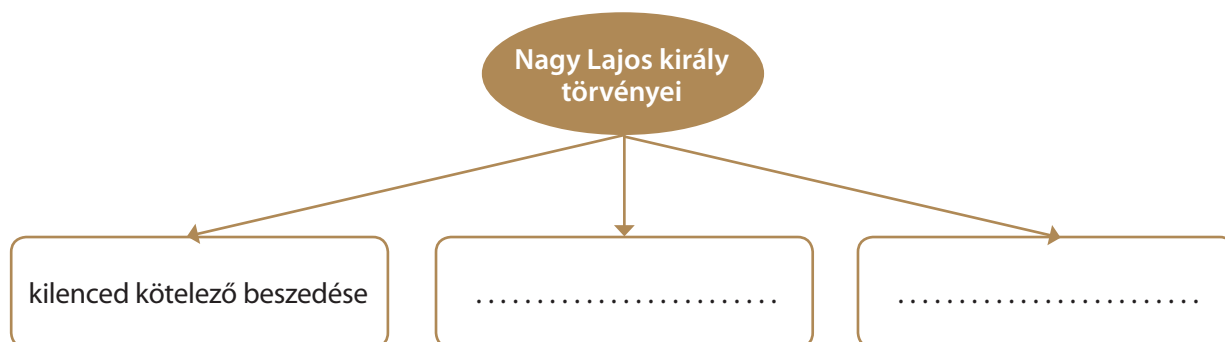
A magyar király testvére.

Az ősiség törvényének bevezetője.

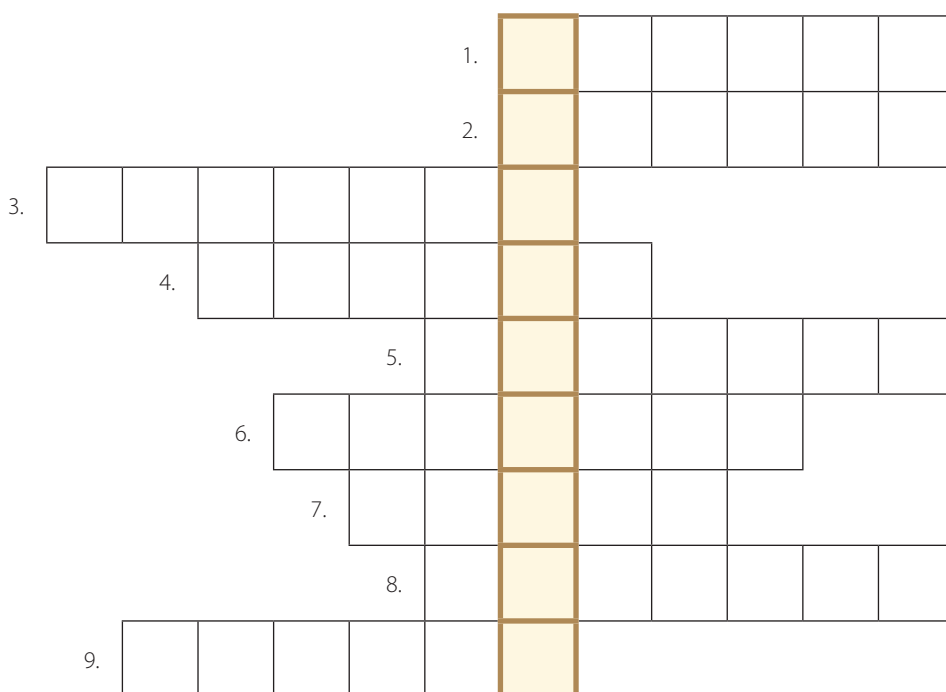
Nápolyi uralkodó.

A Képes krónika szerzője.

3. Egészítsd ki az ábrát!

4. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

1. A fekete halál.
2. Lajos király testvére.
3. A magyar mellett még e nép felett uralkodott Nagy Lajos.
4. Itáliai város, Lajos király háborút vezetett ellene.
5. Így is nevezzük a középkori parasztot.
6. A nemesek jobbágyaik feletti bíraskodási joga.
7. I. Károly király fia.
8. András herceg felesége.
9. Ez a törvény mondta ki, hogy a nemesek nem bocsáthatják áruba földbirtokaikat, és nem is végrendelkezhetnek róluk szabadon.

Megfejtés:

.....

5. Olvasd el Arany János Toldi című elbeszélő költeményének sorait, majd válaszolj a kérdésekre!

Ez volt ám az ember, ha kellett, a gáton,
Nem terem ma párja hetedhét országon;
Ha most feltámadna s eljöne közétek,
Minden dolgát szemfényvesztésnek hinnétek.

Hárman sem bírátok súlyos buzogányát,
Parittyaköveit, öklelő kopjáját,
Elhülnétek, látva rettenetes pajzsát;
,És, kit a csizmáján viselt, sarkantyúját.'

Ki volt Toldi Miklós?

.....

Milyen fegyverekről van szó a szövegben?

.....

Melyik fegyverrel lehetett a távolban lévő ellenséget is megtámadni a fentiek közül?

.....

Milyen középkori fegyvereket ismersz még a felsoroltakon kívül?

.....

6. Milyen csapások érték Magyarországot Nagy Lajos uralkodása alatt?

1. 2.

7. Számítsd ki, hogy hány év telt el az alábbi események között!

Hány év telt el Nagy Lajos trónra lépése és az utolsó Árpád-házi uralkodó halála között?

..... =

Hány évvel korábban történt a rozgonyi csata, mint Nagy Lajos király megkoronázása?

..... =

Hány év telt el Szent István és Nagy Lajos megkoronázása között?

..... =

3. Magyar király, német-római császár

1. Tegyél X-et azokhoz az országokhoz, amelyek fölött Zsigmond uralkodott!

☐ Török Birodalom	☐ Francia Királyság	☐ Cseh Királyság
☐ Magyar Királyság	☐ Angol Királyság	☐ Svéd Királyság
☐ Német-római Császárság	☐ Bizánci Császárság	

2. Állítsd sorrendbe a magyar királyokat aszerint, hogy hány évig uralkodtak! Első helyre a legkevesebb ideig trónon ülő uralkodót rakd, míg utolsónak a legtovább uralkodó magyar királyt! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ Szent István	☐ Nagy Lajos
☐ I. Károly	☐ Luxemburgi Zsigmond

3. Milyen neveket, fogalmakat írnak körül a mondatok? Írd a megfejtést a pontozott vonalra!

- a) A leghatalmasabb európai uralkodói cím:
- b) Zsigmond király székhelye:
- c) Zsigmond király serege itt szenved vereséget a töröktől:
- d) A török–magyar határon Zsigmond által kiépített, védelmi funkciót ellátó épületek összessége:
- e) A janicsárok és szpáhik vallása:
- f) A Török Birodalom élén álló személy:

4. Kit nevezünk...

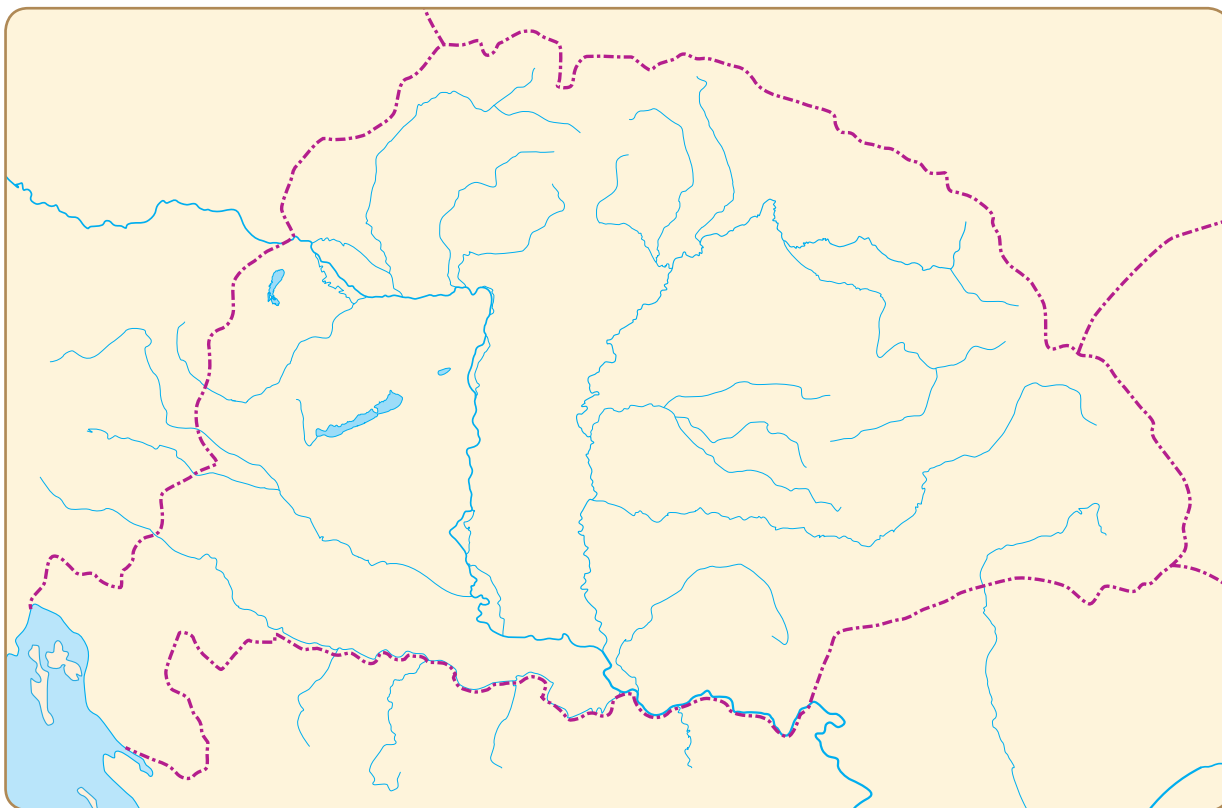
szultánnak?

muszlimnak?

szpáhinak?

janicsárnak?

5. Színezd ki a térképen Erdély területét!

6. Sorolj fel olyan magyar uralkodókat, akiknek meg kellett erősíteniük hatalmukat a főurakkal szemben!

.....

.....

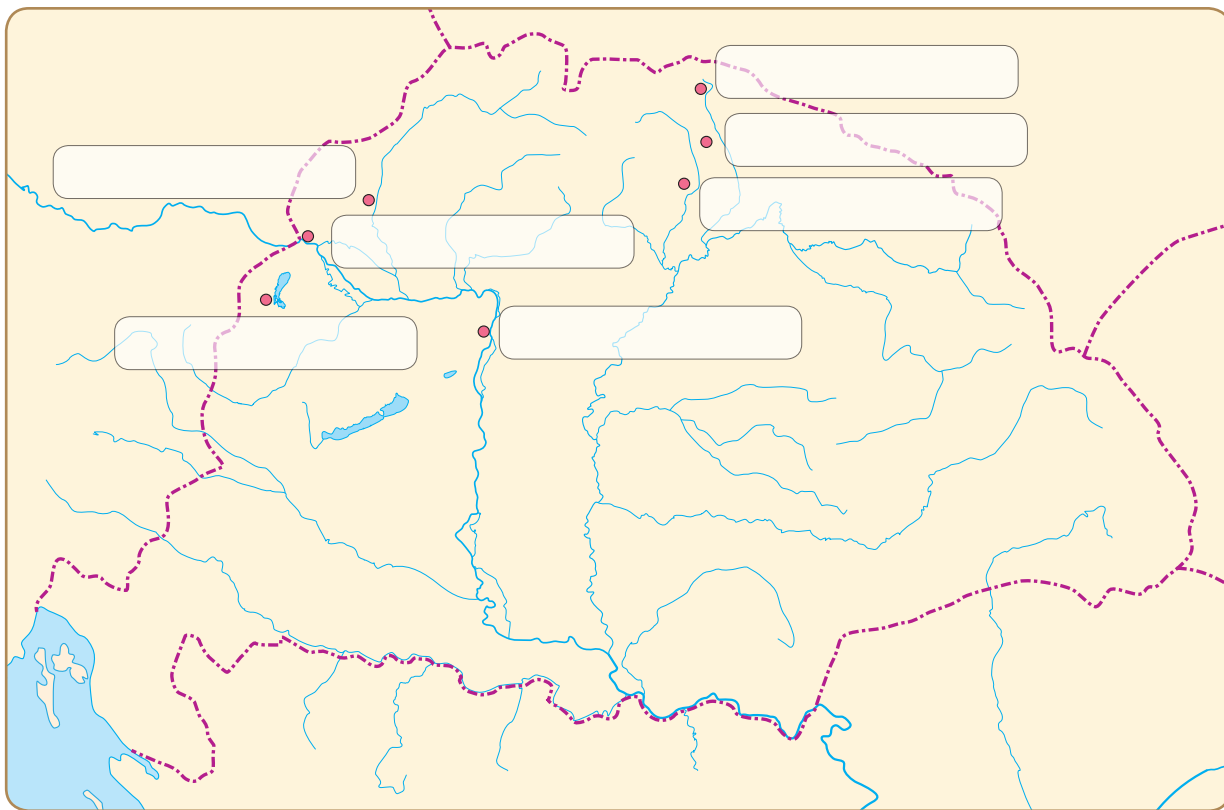
7. Igaz vagy hamis? Tegyel X-et a megfelelő helyre!

	Igaz	Hamis
Zsigmond Budán lefejeztette a pártütő nemeseket.		
Zsigmond Szent László mellé temetkezett.		
Zsigmond feleségül vette Nagy Lajos király leányát.		
A Török Birodalom élén a szpáhi áll.		
Zsigmond király idejében már használtak puskaport és ágyút.		
A végvárak a lengyel–magyar határon tornyosuló erődök voltak.		
Zsigmond francia király lett.		
Zsigmond támogatta és kiváltságban részesítette a városokat.		

4. Egy középkori magyar város: Buda

1. Írd be a szabad királyi városok nevét a megfelelő helyekre!

Melyik folyó partján található a város?

.....

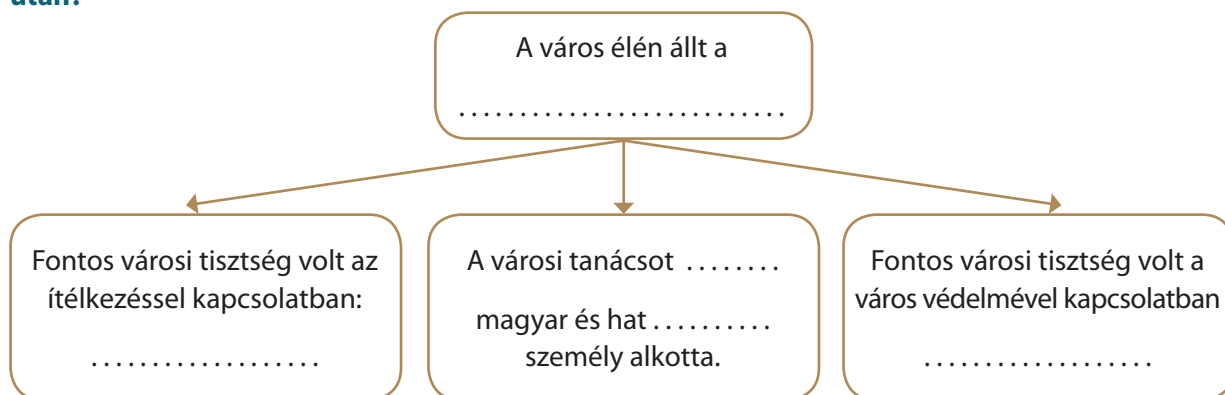
2. Egészítsd ki a hiányos szöveget!

A szabad királyi város címet a középkori Magyarországon csak a legnépesebb és gazdaságilag is jelentős körülvelt településeknek sikerült kiharcolniuk ilyen város volt Zsigmond király idejében: Pozsony, Sopron, Kassa, Bártfa és Eperjes. volt a mintaváros. A szabad királyi városok lakosai maguk választhatták vezetőiket és bírójukat. nem szólhatott bele az ügyeikbe. Egyedül a állt a város felett, akinek egy összegben adóztak.

3. Jelöld X-szel a népeknek a neveit, amelyek a középkorban nagy számban éltek Budán!

☐ francia	☐ német	☐ lengyel
☐ magyar	☐ angol	☐ cseh

4. **Egészítsd ki az ábrát! Kik irányították Budát a németek és a magyarok közötti megegyezés után?**

5. **Írj fogalmazást arról, milyen lehetett egy középkori vásár Budán!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. **Milyen különbségek vannak egy középkori és egy mai piac között? Sorolj fel néhányat!**

.....

.....

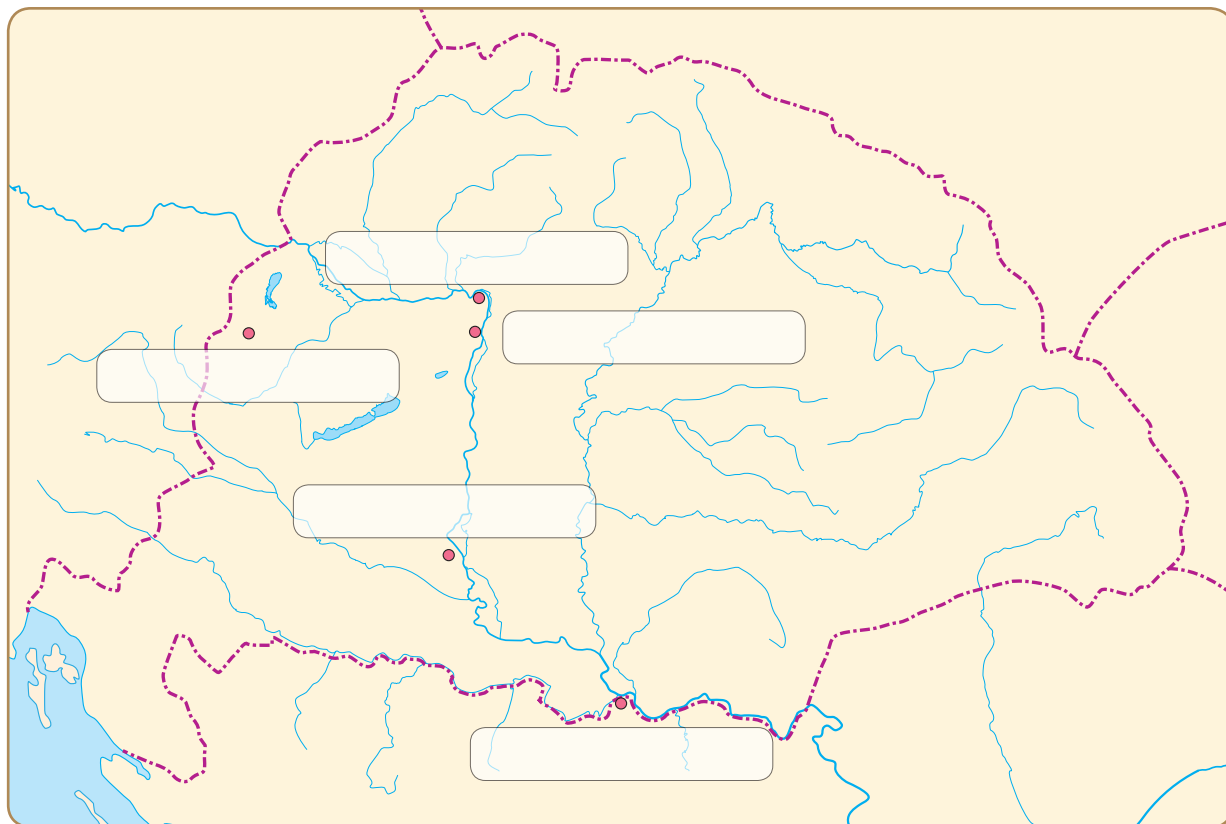
.....

.....

5. Hunyadi János, a törökverő

1. Írd be Nándorfehérvár nevét a megfelelő helyre!

2. Állítsd időrendi sorrendbe Hunyadi János életének eseményeit! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ A nándorfehérvári diadal	☐ Hunyadi Magyarország kormányzója lesz
☐ A hosszú hadjárat	☐ A várnai csata
☐ Hunyadi pestis áldozata lesz	

3. Melyik a kakukktojás? Jelöld X-szel, amelyiknek nincs köze Hunyadi János életéhez!

☐ nándorfehérvári diadal	☐ várnai csata	☐ rozgonyi csata	☐ hosszú hadjárat
☐ erdélyi vajda	☐ magyar király	☐ kormányzó	☐ hadvezér
☐ török diadal	☐ pestisjárvány	☐ 1456	☐ Nándorfehérvár

4. Képzeld el, hogy magyar vitéz vagy! Írj beszámolót a nándorfehérvári diadalról!

.....

.....

.....

.....

5. Tegyél X-et azokhoz a személyekhez, akik nem Hunyadi János idejében éltek!

☐ I. Ulászló ☐ II. Mehmed ☐ Nagy Lajos ☐ Csák Máté ☐ Zách Felicián

6. Mi volt a vallása...

Hunyadi Jánosnak?

I. Ulászló királynak?

II. Mehmed szultánnak?

a Nándorfehérvárt ostromló janicsárnak?

7. Olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Az ambiciózus II. Mehmed szultán 1451-ben lépett a Török Birodalom trónjára, és uralkodása harmadik évében Konstantinápoly elfoglalásával adott tanúbizonyságot hódító szándékairól. A Bizánci Császárság egykori központjának, a tengerszorosokat védő több százezres metropolisznak az elfoglalása után a keresztény Európán páni félelem lett úrrá, amit nemcsak a nyilvánvaló oszmán hadi fölény (szervezett sereg, nagyobb tűzerő) indokolt, hanem a kontinens széttagozottsága, gyengesége is. Magyarország Mehmed 1454-es szerbiai hadjárata után még nehezebb helyzetben volt, ugyanis a Török Birodalom közvetlen szomszédságában számíthatott rá, hogy a szultán következő hadjárata ellene irányul majd; Bizánc meghódítója állítólag kijelentette, hogy következő háborúja során reggelijét Nándorfehérváron, ebédjét Budán, vacsoráját pedig Bécsben kívánja majd elfogyasztani. 1456. július 22-én azonban győzedelmeskedtek Hunyadi János várvédő vitézei a hatalmas török sereg felett.

Hogyan nevezi a szöveg a Török Birodalmat?

.....

Mikor lépett trónra II. Mehmed szultán?

.....

Mikor foglalta el a török uralkodó a Bizánci Császárság központját?

.....

Mikor ért véget az ostrom?

.....

6. Hunyadi Mátyás uralkodása

1. Kinek az adatlapján jársz? Írd a képek alá!

Család

Szilágyi Erzsébet
anya

Hunyadi János
apa

Corvin János
fűgyermek

Alapadatok

Nem	férfi
Családi állapot	házas
Vallási nézetek	keresztény
Politikai nézetek	királyságpárti

 Nyelvek megadása

Munkahelyek és tanulmányok

Királyi palota
király

Alapadatok

Nem	férfi
Nyelvek	latin, olasz, magyar
Vallási nézetek	keresztény
Politikai nézetek	királyságpárti

Munkahelyek és tanulmányok

Királyi palota
Mátyás király történetírója

Alapadatok

Nem	férfi
Nyelvek	magyar
Vallási nézetek	keresztény
Politikai nézetek	királyságpárti

Munkahelyek és tanulmányok

Magyar Királyság
hadvezér